

**ЛЬВІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ
ПРИВАТНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»**

Кафедра права

**Методичні рекомендації
до виконання і захисту курсових робіт
освітньої програми «Право» здобувачів вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня спеціальності 081 Право
з навчальних дисциплін
«Теорія держави та права України»,
«Цивільне право», «Трудове право»**

Львів 2020

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри права (*протокол № 1 від 31 серпня 2020 р.*)

Автори:

Пришляк Г. Я., кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри права Львівського інституту ПрАТ «ВНЗ «МАУП»

Павлюк Н. М., кандидат юридичних наук, доцент кафедри права Львівського інституту ПрАТ «ВНЗ «МАУП»

Русаль Л. М., кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри права Львівського інституту ПрАТ «ВНЗ «МАУП»

Рецензенти:

Мельниченко Б. Б., доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного та міжнародного права Навчально-наукового Інституту права та психології Національного університету «Львівська політехніка»

Лепех Ю. С., кандидат юридичних наук, доцент кафедри права Львівського інституту ПрАТ «ВНЗ «МАУП»

Пришляк Г. Я., Павлюк Н. М., Русаль Л. М. Методичні рекомендації до виконання та захисту курсових робіт освітньої програми «Право» здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 081 Право з навчальних дисциплін «Теорія держави та права України», «Цивільне право», «Трудове право». Львів : Львівський інститут ПрАТ «ВНЗ «МАУП», 2020. 42 с.

ЗМІСТ

1. Мета і завдання курсової роботи	4
2. Етапи підготовки курсової роботи	5
2.1. Вибір теми курсової роботи та її реєстрація на кафедрі	6
2.2. Підбір, вивчення загальної та спеціальної літератури і нормативно-правових документів (міжнародних та національних) по темі дослідження	6
2.3. Складання плану курсової роботи	8
2.4. Викладення матеріалу (формування відповідей на питання плану роботи)	9
2.5. Оформлення курсової роботи	10
2.6. захист курсової роботи	14
3. Тематика курсових робіт	16
4. Рекомендована література для написання курсової роботи з дисципліни	22
5. Додатки	39

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ:

Професійний рівень юристів багато в чому визначається вмінням правильно тлумачити закони та інші нормативно-правові акти, своєчасно і правильно приймати правові рішення, юридично і грамотно складати правові документи.

Ці завдання слід вирішувати протягом всього навчального процесу. Важливе значення в закріпленні теоретичних знань з навчальних дисциплін «Теорія держави та права України», «Цивільне право» та «Трудове право» і формуванню навичок самостійної професійної діяльності та навичок науково-дослідницької роботи займає курсова робота.

Написання курсової роботи передбачено навчальними планами і є однією з важливих форм самостійної роботи студента.

Метою написання курсової роботи є поглиблення і закріплення знань із відповідної дисципліни.

Завдання курсової роботи:

- розвинути здібності студента до поглиблення аналізу наукової літератури з відповідної дисципліни, довідковими та періодичними виданнями, чинних нормативно-правових актів і матеріалів юридичної практики;
- виробити вміння систематизувати та узагальнювати науковий і практичний матеріал, критично його оцінювати;
- розвинути навички у студентів формулювати висновки на основі наукової аргументації;
- навчити студентів обґрунтовувати власні рекомендації та пропозиції щодо вдосконалення чинного законодавства;
- навчити студентів застосовувати ці положення для аналізу юридичної практики.

Виконання курсової роботи повинно сприяти формуванню студентом навичок творчої, дослідницької роботи.

2. ЕТАПИ ПІДГОТОВКИ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Тематика курсових робіт та регламент їх виконання встановлюється на кафедрі відповідно до навчального плану на початку навчального семестру. Студент самостійно вибирає тему курсової роботи та узгоджує її з науковим керівником курсової роботи. Вся тематика курсових робіт є орієнтовною і, за бажанням студента та з дозволу керівника курсової роботи, тема роботи може бути сформульованою або уточненою.

Студент несе відповідальність за дотримання вимог, встановлених для написання курсової роботи і регламенту її виконання. Робота оцінюється позитивною оцінкою, якщо вона є самостійно виконаним дослідженням і оформлена відповідно до вимог, які зазначені нижче.

Крім того, студентам слід врахувати, що за останні роки внесено ряд змін і доповнень до законодавчих актів. Тому, студентам при написанні курсової роботи необхідно використовувати чинні нормативно-правові акти України, а також судову практику.

Процес виконання курсової роботи з навчальних дисциплін «Теорія держави та права України», «Цивільне право» та «Трудове право» поділяється на декілька етапів, а саме:

1. Вибір теми та її реєстрація на кафедрі.
2. Підбір, вивчення загальної та спеціальної літератури і нормативно-правових документів (міжнародних та національних) по темі дослідження.
3. Складання плану курсової роботи.
4. Викладення матеріалу.
5. Оформлення курсової роботи.
6. Захист курсової роботи.

2.1. Вибір теми курсової роботи та її реєстрація на кафедрі

Теми курсових робіт з навчальних дисциплін «Теорія держави та права України», «Цивільне право» та «Трудове право» щорічно оновлюються і затверджуються на засіданнях кафедри. Орієнтовна тематика курсових робіт додається до даних методичних вказівок і доводиться до відома студентів. Студентам надається право самостійно обрати тему, запропоновану кафедрою. З дозволу викладача студенти вправі вибрати, в рамках навчальної програми, тему курсової роботи не зазначену в переліку. Тільки за наявності згоди наукового керівника студент має право працювати над обраною ним темою. Якщо у вказаний строк студент не вибрав тему, викладач може самостійно призначити йому тему курсової роботи. При виборі теми студенту слід керуватися своїми інтересами до певної проблеми, можливостями підбору літератури тощо.

Вибравши тему курсової роботи і узгодивши її з науковим керівником, студент звертається із відповідною заявою на ім'я завідувача кафедри про її закріплення за ним. Після закріплення теми курсової роботи студент не має права самостійно її змінювати. Подальші зміни чи корегування теми наукової роботи можливі лише з дозволу наукового керівника та завідувача кафедри при достатньому обґрунтуванні необхідності таких змін.

2.2. Підбір, вивчення загальної та спеціальної літератури і нормативно-правових документів (міжнародних та національних) по темі дослідження

Підбір, вивчення загальної та спеціальної літератури і нормативно-правових документів (міжнародних та національних) по темі дослідження є важливою складовою виконання курсової роботи. Практично, від якості та добросовісності виконання даного етапу багато в чому залежить якість самої курсової роботи.

В процесі підготовки до курсової роботи підбираються та вивчаються літературні джерела, складається бібліографія. Допомогу при зборі інформації про літературу стосовно обраної теми курсової роботи надає науковий керівник, а також працівники бібліотек. Самостійний пошук літературних джерел здійснюється за допомогою бібліотечних каталогів (систематичного, алфавітного), реферативних журналів, бібліографічних довідників, засобів Інтернету. Спеціальна література частково додається до цих методичних вказівок.

Особливу увагу слід приділити періодичним виданням, рішенням Конституційного суду України, постановам пленуму Верховного суду України, судовій практиці та засобам Інтернету, де оперативно публікуються результати досліджень фахівців в галузі цивільного права. При написанні курсової роботи слід користуватися судовою практикою, статистичними даними, які містяться в щорічних виданнях. Одним із пріоритетних напрямків є вивчення світового досвіду та порівняльна характеристика його з національним законодавством.

Методика вивчення літератури як основа наукового дослідження у курсовій роботі залежить від характеру та індивідуальних особливостей студента, його загальноосвітнього рівня, ерудиції, звичок, теоретичної підготовки, особливостей пам'яті та працездатності. Однак, варто дотримуватися загальних правил опрацювання джерел дослідження.

Роботу над темою слід починати із загального ознайомлення з нею: прочитати відповідні розділи з підручника, посібника, конспекту лекцій, тощо. Після цього самостійно підібрати нормативні акти, спеціальну літературу, матеріали юридичної практики та інші джерела у відповідності з темою роботи, узгодити їх з керівником та опрацювати. Вивчення складних джерел (монографій) можна починати лише після простіших (підручників). Вивчення книг передуює вивченню статей, більш давніх видань, найновіших видань. Крім того, студентам необхідно опрацювати такі журнали, як «Право України», «Підприємництво, господарство і право», «Юридична Україна» тощо.

Ознайомлення з підбраною літературою включає огляд змісту, читання передмови та анотації. Розділи, що мають особливе значення для курсової роботи, старанно обробляються з огляду на те, які ідеї та пропозиції пропонуються щодо розв'язку проблемних питань обраної теми, чи наявні дискусійні питання, різні точки зору на них та чи виявлені протиріччя у процесі їх розв'язання.

Як майбутнім юристам, особливу увагу студентам необхідно приділити підбору, вивченню та опрацюванню нормативно-правових актів, які публікуються в таких виданнях, як «Голос України», «Урядовий кур'єр», «Офіційний вісник України», «Відомості Верховної Ради України». Слід також звернути увагу на міжнародні документи, якщо вони необхідні для дослідження теми. Крім того, можна скористатися офіційним веб-сайті Верховної Ради України <http://zakon.rada.gov.ua>.

У процесі вивчення літератури слід робити конспективні записи, виписки з тексту, цитати, поступово групуючи матеріали з окремих питань. При цьому обов'язково потрібно робити повні бібліографічні записи джерел, якими користується студент, що включає в себе: назва книги (статті), місце видання і видавництво (назва журналу, газети), рік видання, обсяг книги (номер

журналу), номери сторінки з тим, щоб використати ці записи для підготовки списку використаних джерел та зробити необхідні посилання на них в тексті курсової роботи.

2.3. Складання плану курсової роботи

Після попереднього вивчення літератури по темі, необхідно скласти розгорнутий план роботи, тобто перелік конкретних питань за обраною темою курсової роботи. Студент самостійно складає план роботи, який в себе складає вступ, висновок, список використаних джерел, розділи, підрозділи та пункти. Кількість розділів та підрозділів не регламентується, однак слід мати на увазі, що недоцільно виділяти невеликі розділи (до п'яти сторінок), та підрозділи (одна-три сторінки). Як правило, курсова робота складається з двох-трьох розділів, кожен з яких може мати декілька підрозділів. В окремих випадках, коли матеріал важко розбити на декілька частин через його тісну змістовну і логічну послідовність, розділ можна не розбивати на підрозділи.

При визначенні назв розділів та підрозділів слід враховувати те, що назва розділу не може повторювати назву теми роботи, а назва підрозділу не може повторювати назву розділу.

Як правило, план курсової роботи включає в себе три розділи.

У першому розділі дається суспільно-політична характеристика питання, що розглядається, характеристика теоретичних основ об'єкта дослідження.

У другому розділі подається аналіз проблеми, розкривається її практична значимість, а також сучасний стан проблеми в Україні.

Третій розділ – це проектна частина роботи. Аналізується нормативний матеріал (закони, підзаконні акти), постанови пленуму Верховного суду України, судова практика. Крім того, наводиться думка студента по тій чи іншій позиції з питання, що розглядається, або його згода з одним із суджень, що наведено в літературі. Кожна думка, непогодження з відомими точками зору повинні бути обґрунтованими. Це означає, що студент, посилаючись на нормативний матеріал, судову практику (із зазначенням джерела інформації) або шляхом логічного висновку, повинен показати пріоритет своєї позиції в дискусії.

План курсової роботи складається із вступу, розділів, які можуть бути поділені на підрозділи, висновків та списку використаних джерел, також можуть бути додатки.

План курсової роботи студент обов'язково погоджує з науковим керівником.

У процесі роботи над курсовою роботою в план роботи, за погодженням наукового керівника, можуть бути внесені зміни, обумовлені прийняттям нових нормативних актів, недостатністю зібраного матеріалу та іншими причинами.

2.4. Викладення матеріалу (формування відповідей на питання плану роботи)

Після підбору і вивчення літератури, визначення плану курсової роботи слід приступати до викладення матеріалу, який являє собою узагальнення та систематизацію опрацьованого матеріалу роботи. Саме при викладенні матеріалу певною мірою проявляється здатність студента до самостійної роботи, його вміння систематизувати та аналізувати зібраний матеріал, робити висновки.

При викладенні матеріалу слід звернути увагу на:

- самостійність у підході до матеріалу, що викладається;
- правильне цитування літератури, яка використовується, з обов'язковим посиланням на джерела;
- використання всієї рекомендованої літератури, враховуючи можливі зміни чинного законодавства;
- повноту розкриття змісту всіх питань теми;
- написання курсової роботи за планом роботи;
- чіткість та ясність викладення;
- логічність та послідовність викладення;
- грамотність роботи.

Викладати матеріал у курсовій роботі рекомендується у формі першої особи множини (наприклад, «вважаємо», «думаємо», «рахуємо» та ін.).

Матеріал при викладенні повинен бути рівномірно розподілений між структурними частинами курсової роботи.

При використанні цитат слід пам'ятати, що вони необхідні для підтвердження думки автора курсової роботи або ж для висловлювання своєї думки на протигагу іншій. Ними зловживати не слід.

Курсову роботу подають у вигляді спеціально підготовленого рукопису, підшитого у папку для курсових робіт або у твердій палітурці.

При формулюванні відповідей на конкретні питання плану роботи можна використовувати різні способи.

Проте, студент повинен врахувати специфіку предмету. Особлива увага повинна приділятися формулюванню цивільно-правових понять (з врахуванням існуючих в юридичній літературі точок зору), розкриттю і обґрунтуванню

суттєвих рис, властивостей, принципів, закономірностей, тенденцій розвитку тих чи інших цивільно-правових явищ.

Студент повинен при написанні курсової роботи особливу увагу приділити розкриттю змісту кожного із розділів курсової роботи, використовуючи при цьому діючі нормативні акти та враховуючи існуючі в юридичній літературі точки зору. Якщо в курсовій роботі необхідно виділити певні види того чи іншого правового явища, то необхідно визначити критерії такої класифікації, після чого назвати види за кожним конкретним критерієм і дати характеристику кожного з них. У випадку, коли необхідно провести порівняльний аналіз цивільно-правових явищ, то необхідно дати визначення понять, виділити їх спільні та відмінні ознаки і зробити висновки про їх співвідношення.

2.5 Оформлення курсової роботи

Вимоги до структури, обсягу та змісту курсової роботи.

Курсова робота повинна бути логічно обґрунтованою і мати характер цілісного і завершеного самостійного дослідження. Традиційно курсова робота має описово-досліджуваний характер і складається зі вступу, основної частини та висновків.

Вступ є обов'язковою частиною курсової роботи. В ньому обґрунтовується актуальність вибраної теми, дається стисла характеристика стану досліджуваної проблеми, визначається мета та завдання курсової роботи, вказується предмет та об'єкт дослідження, методи дослідження, джерельна база дослідження, структура роботи. У вступі варто також звернути увагу на рівень дослідження даної теми у вітчизняній та закордонній літературі. Рекомендований обсяг вступу становить дві-три сторінки. Вступ як структурна частина курсової роботи не нумерується, тобто не можна друкувати: «1. Вступ».

Основна частина курсової роботи складається із розділів та підрозділів (останні можуть складатися із пунктів). Кожний розділ починається з нової сторінки. Розділ, як структурна частина курсової роботи, нумерується. Номер розділу ставиться після слова розділ, наприклад: «Розділ 1». Потім з нового рядка друкують назву розділу великими літерами симетрично до тексту. Назва розділу не повинна повторювати тему курсової роботи, а назва підрозділу – назву відповідного розділу. Як правило, основна частина роботи поділяється на три розділи. Перший з них можна присвятити характеристиці теоретичних основ досліджуваної теми, другий – аналізу проблеми та характеристиці та оцінці її чинників, а третій – науково обґрунтованим рекомендаціям та

пропозиціям щодо розв'язання розглядуваної проблеми. Всі розділи повинні бути логічно пов'язані між собою. Рекомендований обсяг основної частини курсової роботи становить 30-35 сторінок друкованого тексту відповідно до вимог.

Висновки є обов'язковою частиною курсової роботи, в якій викладаються найбільш важливі результати, отримані автором при виконанні курсової роботи. Тут вміщуються висновки і рекомендації, що вказують на ступінь вирішення проблеми та досягнення мети, сформульованої у вступі. Рекомендований обсяг висновків становить дві-три сторінки.

Студентам слід мати на увазі, що до вступу і висновків слід приступати після того, як повністю готова основна частина курсової роботи.

Список використаних джерел є обов'язковою частиною курсової роботи. До списку включаються тільки ті джерела, які студент вивчав при написанні курсової роботи і на які зроблено посилання в самій роботі.

Є декілька способів складення списку використаних джерел: у порядку появи посилань в тексті; в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків; у хронологічному порядку.

А. Нормативно-правові акти (відповідно до їх юридичної сили: Конституція України, міжнародно-правові акти, кодекси, закони та підзаконні акти, постанови пленуму Верховного суду України, інструкції).

Б. Спеціальна література (подається спочатку наукова, навчально-методична, спеціальна література, видана українською або російською мовами в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків – згідно з українським алфавітом; потім подається наукова, навчально-методична, спеціальна література, видана іноземними мовами в алфавітному порядку – згідно з латинським алфавітом).

В. Матеріали юридичної практики (судові рішення з посиланням на архів конкретного суду та рік вирішення і номер справи).

Вимоги до оформлення посилань.

Важливе значення при оформленні курсової роботи має правильне оформлення посилань на ті матеріали, які студент використовує при написанні курсової роботи. Отже, при написанні роботи студент повинен посилатися на використані для підготовки джерела. Ці посилання робляться у вигляді зносок. Цитати з використаних робіт необхідно брати в лапки, в кінці сторінки давати точні і повні посилання на джерела (автор, назва роботи, місце і рік видання, номер сторінки). Посилання мають наскрізну цифрову нумерацію і подаються на тій мові, на якій надруковано роботу. Кількість посилань не повинна бути

меншою, ніж кількість використаних джерел, зазначених у списку в кінці курсової роботи.

Загальні вимоги до посилань такі:

а) текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, із збереженням особливостей авторського написання. Наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не виділяються лапками, за винятком тих, що викликали загальну полеміку. У цих випадках використовується вираз «так званий»;

б) цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту і без перекручень думок. Пропуск слів, речень абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками (вони можуть ставитися у будь-якому місці цитати – на початку, в середині, в кінці). Якщо перед випущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається;

в) кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;

г) при непрямому цитуванні (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути гранично точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів, і давати відповідні посилання на джерело.

Посилання оформлюється з визначенням номера джерела даного посилання у списку літератури. У такому разі посилання оформлюється у квадратних дужках з указанням сторінки. При такому способі посилання у кінці сторінки не вказуються. Наприклад [23, с. 145] або, якщо використовується декілька джерел [19, с. 145; 10, с. 124], де перша цифра означає номер посилання зі списку використаних джерел, а друга – номер сторінки вказаного джерела.

Цитати не повинні перевищувати 25 % обсягу роботи. Надання чужих текстів без лапок і посилань недопустимо.

Вимоги до оформлення курсової роботи.

Курсова робота повинна містити в собі такі структурні підрозділи: зміст, вступ, розділи, висновки, список використаних джерел, додатки (якщо вони є). Заголовки структурних частин «Зміст», «Вступ», «Розділ», «Висновки», «Список використаних джерел», «Додатки» друкуються великими літерами симетрично до тексту. Заголовки підрозділів друкуються маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Заголовки пунктів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу в підбір до тексту.

Кожну структурну частину курсової роботи треба починати з нової сторінки.

Робота повинна бути грамотно написана розбірливим почерком або надрукована на комп'ютері. Відповіді необхідно формулювати відповідно до нумерації питань плану роботи. Курсову роботу друкують на листі білого паперу форматом А4 (210 x 297 мм) через півтора міжстрокових інтервали для комп'ютера (шрифт – Times New Roman, розмір шрифту – 14). Повинні бути витримані такі береги: ліве – 30 мм, верхнє і нижнє – по 20 мм, праве – 10 мм.

Обсяг курсової роботи повинен складати 30-35 аркушів, включаючи титульний лист, схеми, зміст роботи. Список літератури та додатки не включається в обсяг курсової роботи. Враховуючи особливості теми курсової роботи, за погодженням із науковим керівником, можуть мати місце відступи від вказаних вимог.

На титульній сторінці необхідно вказати: назву навчального закладу, кафедри, тему роботи, прізвище, ім'я, по-батькові, групу, курс, форму навчання студента, а також посаду, вчений ступінь, прізвище та ініціали наукового керівника, рік і місце написання роботи (Додаток А).

На останній сторінці викладається рецензія на курсову роботу (Додаток Б).

Титульна сторінка та рецензія не нумеруються.

Титульний лист є першою сторінкою курсової роботи. Однак на ньому номер сторінки не ставиться, але він включається до загальної нумерації сторінок роботи. Нумерація сторінок починається зі змісту курсової роботи, який реально є її другою сторінкою. Нумерація сторінок проставляється арабськими цифрами посередині внизу сторінки без знака № і крапки в кінці.

Наступною сторінкою після змісту є вступ (див. Додаток В). Потім подаються розділи курсової роботи, які можуть поділятися на підрозділи, а останні можуть поділятися на пункти. Після викладу всіх розділів подаються висновки, список використаних джерел та додатки.

Список літератури та додатки в загальний обсяг курсової роботи не включаються, але нумерація сторінок продовжується.

Якщо в процесі написання курсової роботи студент робить схеми, графіки, таблиці, або додає до роботи зразки документів, вони повинні оформлятися в частині «Додатки» після «Списку використаних джерел». Додатки нумеруються у правому верхньому кутку.

Курсові роботи студенти повинні подати на кафедру у встановлений строк.

2.6. Захист курсової роботи

Виконана курсова робота у визначені денним відділенням строки подається особисто студентом на кафедру права для реєстрації. Після реєстрації на кафедрі курсова робота передається науковому керівникові на рецензування.

Курсова робота з рецензією викладача (у тому ж порядку) передається студентові для ознайомлення із рецензією і для підготовки до захисту. День і час захисту курсової роботи зазначається в графіку, який затверджується завідувачем кафедри (для студентів денної форми навчання).

У рецензії зазначається актуальність обраної теми, позитивні риси самої роботи, а також недоліки і вказуються питання, на які необхідно звернути увагу при підготовці до захисту. Крім того, при написанні рецензії викладач оцінює ступінь самостійності формулювання основних положень та висновків, наявність елементів творчого пошуку та новизни, масив опрацьованої інформації, дотримання вимог щодо змісту та оформлення курсової роботи, а також робить висновок щодо допуску до захисту з попередньою оцінкою.

Курсова робота може бути не допущена до захисту у випадку, якщо:

- в роботі відсутня хоча б одна з обов'язкових структурних частин;
- зміст роботи не відповідає обраній темі, або викладений матеріал не відповідає темі чи змісту роботи;
- в роботі використані нечинні нормативні акти;
- при виявленні фактів переписування матеріалу з інших джерел без посилань;
- робота написана на тему, яка не передбачена у списку рекомендованих тем і не погоджена з науковим керівником роботи.

Курсова робота оцінюється: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно».

За незадовільної оцінки курсова робота повинна бути переоформлена з урахуванням зауважень наукового керівника. До повторного захисту робота допускається з попередньою (на першу роботу) рецензією.

Захист курсових робіт здійснюється прилюдно, у відповідності до встановленого графіку, затвердженого завідувачем кафедри, а за необхідності – у присутності комісії.

Процедура захисту передбачає стислий виклад студентом головних проблем дослідження та їх можливого розв'язання, обговорення основних результатів. При підготовці до захисту курсової роботи студенту перш за все

слід почитати рецензію наукового керівника на курсову роботу, в якій вказані як позитивні її сторони, так і недоліки.

Щодо зауважень рецензента необхідно:

- на висвітлені питання аргументовано дати відповіді;
- на питання, які висвітлені неповно, – підготувати доповнення;
- на питання, які висвітлені неправильно, – підготувати правильні відповіді.

В процесі захисту науковим керівником (або членами комісії) оцінюється глибина знань студентом досліджуваної теми, вміння вести дискусію, обґрунтовувати і відстоювати свою точку зору, чітко відповідати на поставлені запитання. Остаточна оцінка вноситься у відомість та залікову книжку студента.

3. ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ

з дисципліни «Теорія держави та права України»

1. Наука та дисципліна «Теорії держави та права»: спільність та відмінність предмета їх дослідження.
2. Методологія теорії держави та права.
3. Функції теорії держави і права. Її місце та роль в системі юридичних наук.
4. Основні концепції щодо походження держави.
5. Основні сучасні концепції держави.
6. Поняття, сутність та ознаки держави.
7. Форма держави: поняття, елементи, види.
8. Поняття, види і особливості форм державного устрою.
9. Унітарні особливості державного устрою України.
10. Федерація як форма державного устрою. Види федерацій.
11. Сучасна демократична соціальна держава: поняття, сутність, види.
12. Демократія: сучасні форми та інститути.
13. Механізм державної влади України (теоретичний аналіз).
14. Поняття і структура апарату державної влади в Україні.
15. Орган державної влади: поняття, ознаки, види.
16. Державний службовець: поняття, види.
17. Громадянське суспільство: загальні напрями й умови його формування в Україні.
18. Співвідношення громадянського суспільства і держави.
19. Держава у політичній системі України.
20. Держава, засоби масової інформації і право.
21. Походження і розвиток теорії правової держави: історія і сучасність.
22. Правова держава: поняття, ознаки. Конституційні засади формування правової держави в Україні.
23. Безпосередня демократія в сучасній країні.
24. Референдум у системі народовладдя.
25. Механізм «стримувань та противаг» у сучасних республіках.
26. Принципи права України.
27. Правові акти.
28. Офіційне тлумачення законодавства в Україні.
29. Вертикальна структура законодавства України.
30. Мова законодавства.
31. Розподіл влад. Досвід сучасних держав.
32. Контрольна влада: світ і Україна.
33. Класифікація держав.
34. Акти прямого народовладдя у правовій системі.
35. Тлумачення норм законодавства Конституційним Судом.
36. Правова природа актів Конституційного Суду України.
37. Вищі органи сучасної держави.
38. Правотворчість: поняття, ознаки, стадії, види.

39. Правотворчий процес в Україні.
40. Юридична техніка.
41. Конституційні засади правотворення в Україні.
42. Проблема спадкоємності в праві.
43. Культура і техніка законотворчості.
44. Нормативно-правовий акт – основна форма права в Україні. Поняття, властивості, види.
45. Дія нормативно-правових актів у часі, просторі та щодо кола осіб.
46. Закон у системі нормативно-правових актів.
47. Система права: поняття, основні риси, елементи. Критерії утворення галузей права.
48. Загальна характеристика основних галузей права України.
49. Система права та система законодавства.
50. Мусульманська правова система, її загальна характеристика.
51. Основні риси та особливості нормативно-правової сім'ї (романо-германської).
52. Основні риси та особливості прецедентної (англо-саксонської) правової сім'ї.
53. Суб'єкти правовідносин, їх класифікація.
54. Правовідносини: поняття, ознаки, елементи та види.
55. Об'єкти правових відносин.
56. Юридичні факти: поняття, види.
57. Реалізація права: поняття й основні форми.
58. Застосування права – особлива форма його реалізації.
59. Стадії правозастосування.
60. Акти застосування норм права: поняття, види.
61. Юридичні колізії і способи їх вирішення.
62. Поняття і необхідність тлумачення норм права.
63. Види тлумачення норм права.
64. Акти тлумачення норм права.
65. Правопорядок як складова суспільного порядку.
66. Правосвідомість: поняття, склад. Її взаємодія з правом.
67. Правова культура: поняття, склад. Засоби формування правової культури в Україні.
68. Правове виховання: поняття, принципи, засоби.
69. Професійна правосвідомість та правова культура.
70. Правовий нігілізм: поняття та шляхи його подолання в сучасній Україні.
71. Законність і правопорядок: поняття, принципи, значення.
72. Законність та дисципліна.
73. Законність та політичний режим.
74. Законність у законотворчій діяльності.
75. Законність у діяльності органів внутрішніх справ.
76. Юридичні гарантії законності в Українській державі.
77. Механізм правового регулювання: поняття, елементи, стадії.

Тематика курсових робіт з дисципліни «Цивільне право»

1. Цивільне право як галузь приватного права.
2. Предмет, метод та принципи цивільного права.
3. Система цивільного права.
4. Співвідношення цивільного права з іншими галузями права.
5. Становлення цивілістичної науки в Україні та її сучасний стан.
6. Поняття, елементи та особливості цивільних правовідносин.
7. Суб'єктивне цивільне право: поняття, види.
8. Загальна характеристика джерел цивільного права.
9. Цивільний кодекс України як основний акт цивільного законодавства України.
10. Міжнародні договори та їх значення у регулюванні цивільних правовідносин.
11. Поняття фізичної особи як суб'єкта цивільних правовідносин.
12. Поняття, види та ознаки юридичної особи.
13. Порядок створення юридичної особи.
14. Установчі документи юридичних осіб.
15. Припинення юридичної особи: поняття, способи, підстави.
16. Задоволення вимог кредиторів при ліквідації юридичної особи.
17. Господарські товариства: поняття, види.
18. Повне товариство. Командитне товариство. Товариство з обмеженою відповідальністю. Товариство з додатковою відповідальністю. Акціонерне товариство.
19. Кооперативи як суб'єкти цивільних правовідносин.
20. Держава Україна як суб'єкт цивільних правовідносин.
21. Поняття та види об'єктів цивільних прав.
22. Речі як об'єкти цивільних прав: поняття, класифікація.
23. Гроші як об'єкти цивільних прав. Валютні цінності.
24. Поняття та ознаки цінних паперів як об'єктів цивільних прав.
25. Поняття та види юридичних фактів у цивільному праві.
26. Правочин: поняття та ознаки.
27. Види правочинів.
28. Умови дійсності правочину.
29. Поняття і сутність представництва в цивільному праві.
30. Довіреність: поняття, види.
31. Форма довіреності. Зміст довіреності.
32. Припинення представництва за довіреністю.
33. Цивільно-правові строки і терміни: поняття, правова природа.
34. Позовна давність.

35. Поняття та ознаки особистих немайнових прав фізичної особи.
36. Поняття та ознаки речових прав.
37. Види речових прав.
38. Поняття власності і права власності.
39. Підстави (способи) набуття права власності: поняття, види.
40. Набуття права власності на новостворену річ.
41. Загальна характеристика підстав (способів) припинення права власності.
42. Загальна характеристика речових прав на чуже майно.
43. Право користування чужим майном (сервітут).
44. Поняття та джерела права інтелектуальної власності.
45. Захист права інтелектуальної власності.
46. Поняття і джерела авторського права.
47. Зобов'язальне право та його місце в системі цивільного права.
48. Поняття зобов'язання.
49. Підстави виникнення зобов'язань.
50. Види зобов'язань.
51. Елементи зобов'язання.
52. Сторони і треті особи у зобов'язанні.
53. Поняття та загальні принципи виконання зобов'язань.
54. Суб'єкти виконання зобов'язання.
55. Підтвердження виконання зобов'язання.
56. Загальна характеристика видів (способів) забезпечення виконання зобов'язань, їх ознаки, види.
57. Неустойка як вид забезпечення виконання зобов'язань.
58. Порука і гарантія як види забезпечення виконання зобов'язання.
59. Завдаток: поняття, функції. Співвідношення з авансом. Правові наслідки порушення зобов'язання, забезпеченого завдатком.
60. Застава: поняття, види, підстави виникнення. Предмет застави.
61. Загальна характеристика підстав (способів) припинення зобов'язань.
62. Припинення зобов'язання належним його виконанням.
63. Передання відступного.
64. Припинення зобов'язання шляхом зарахування зустрічних однорідних вимог.
65. Припинення зобов'язання за домовленістю сторін. Новація. Прощення боргу.
66. Порушення зобов'язання та його правові наслідки.
67. Поняття і значення договору.
68. Види договорів.
69. Зміст цивільно-правового договору та його тлумачення.

70. Загальні положення про купівлю-продаж. Роздрібна купівля-продаж.
71. Договір купівлі-продажу підприємства.
72. Поставка. Договір контрактації сільськогосподарської продукції. Постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу.
73. Поняття та умови договору довічного утримання (догляду).
74. Зміст договору довічного утримання (догляду) та умови його виконання.
75. Загальні положення про договір найму (оренди) прокату.
76. Загальні положення про підряд.
77. Загальні положення про перевезення.
78. Загальні положення про страхування.
79. Поняття та елементи договору позики.
80. Зміст договору позики.
81. Поняття та загальна характеристика договору факторингу.
82. Поняття і значення зобов'язань з відшкодування шкоди.
83. Підстави та умови виникнення зобов'язання з відшкодування шкоди.
84. Відшкодування шкоди, завданої особою у разі здійснення нею права на самозахист.
85. Відшкодування юридичною або фізичною особою шкоди, завданої їхнім працівником чи іншою особою.

Тематика курсових робіт з дисципліни «Трудове право»

1. Поняття, предмет і метод трудового права.
2. Принципи, функції та джерела трудового права.
3. Характеристика трудового законодавства.
4. Трудові правовідносини.
5. Суб'єкти трудових правовідносин.
6. Поняття та види соціального партнерства.
7. Поняття та сфера укладення колективних угод.
8. Поняття та порядок укладення колективного договору.
9. Сторони та зміст колективного договору.
10. Контроль за виконанням умов колективного договору.
11. Трудовий договір – центральний інститут галузі трудового права.
12. Сторони, зміст і види трудового договору.
13. Трудовий договір про тимчасову роботу.
14. Зміна умов та підстави припинення трудового договору.
15. Розірвання трудового договору з ініціативи працівника та роботодавця.
16. Поняття та види робочого часу.

17. Режим робочого часу.
18. Понаднормові роботи. Чергування. Облік робочого часу.
19. Поняття та види часу відпочинку.
20. Відпустки, їх види та порядок надання щорічних відпусток.
21. Поняття оплати праці.
22. Організація оплати праці на підприємствах.
23. Нормування праці та система оплати праці.
24. Преміювання працівників.
25. Оплата праці при відхиленні від нормальних умов праці.
26. Право працівника на оплату праці.
27. Гарантійні й компенсаційні виплати.
28. Поняття дисципліни праці та методи її забезпечення.
29. Внутрішній трудовий розпорядок.
30. Основні трудові обов'язки сторін трудових правовідносин.
31. Заохочення й порядок його застосування.
32. Поняття та види дисциплінарної відповідальності.
33. Поняття та функції трудового колективу.
34. Класифікація трудових колективів.
35. Правове регулювання праці молоді та жінок.
36. Забезпечення зайнятості молоді.
37. Права неповнолітніх у трудових правовідносинах.
38. Відпустки, робочий час.
39. Підстави та обмеження звільнення.
40. Гарантії при прийнятті на роботу.
41. Пільги для вагітних жінок і матерів.
42. Поняття і класифікація трудових спорів.
43. Причини трудових спорів, принципи основні риси розгляду.
44. Судовий порядок розгляду трудових спорів.
45. Поняття та сторони колективних трудових спорів.

4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ НАПИСАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ З ДИСЦИПЛІНИ «ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ ТА ПРАВА УКРАЇНИ»

Нормативно-правові акти:

1. Акт проголошення незалежності України від 24 серпня 1991 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 38.
2. Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 р. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1990. № 31.
3. Про зайнятість населення : Закон України від 05 липня 2012 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 24.
4. Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні : Закон України від 21 березня 1991 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 21.
5. Про свободу совісті та релігійні організації : Закон України від 23 квітня 1991 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 25.
6. Про прокуратуру : Закон України від 14 жовтня 2014 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 2-3.
7. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18 лютого 1992 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 22.
8. Про службу безпеки України : Закон України від 25 березня 1992 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 27.
9. Про громадські об'єднання : Закон України від 22 березня 2012 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 1.
10. Про національні меншини в Україні : Закон України від 25 червня 1992 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 36.
11. Про судоустрій та статус суддів : Закон України від 02 червня 2016 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 31.
12. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 05 липня 2012 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 27.
13. Про державну службу : Закон України від 10 грудня 2015 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 4.
14. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства : Закон України від 22 вересня 2011 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 19-20.
15. Про освіту : Закон України від 05 вересня 2017 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 38-39.
16. Про Конституційний Суд України : Закон України від 13 липня 2017 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 35.

17. Про місцеве самоврядування : Закон України від 27 травня 1997 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 24.
18. Про Уповноваженого Верховної Ради з прав людини : Закон України від 23 грудня 1997 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 20.
19. Про Центральну виборчу комісію : Закон України від 30 червня 2004 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 36.
20. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 9 квітня 1999 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 20-21.
21. Про громадянство України : Закон України від 18 січня 2001 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 13.
22. Про політичні партії в Україні : Закон України від 5 квітня 2001 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 23.
23. Про статус народного депутата України : Закон України від 22 березня 2001 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 42.
24. Про органи самоорганізації населення : Закон України від 11 липня 2001 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 48.
25. Про вибори народних депутатів : Закон України від 17 листопада 2011 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 10-11.
26. Про пенсійне забезпечення : Закон України від 05 листопада 1991 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 3.
27. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07 грудня 1984 р. *Відомості Верховної Ради Української РСР*. 1984. № 51.
28. Конституція України від 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30.
29. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26.
30. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40-44.

Основна література:

31. Бабкіна О. В., Волинка К. Г. Теорія держави та права у схемах і визначеннях : навч. посіб. Київ : МАУП, 2004. 144 с.
32. Волинка К. Г. Теорія держави та права : навч. посіб. Київ : МАУП, 2003. 240 с.
33. Загальна теорія держави та права : підручник / за ред. М. В. Цвіка. Харків : Право, 2002. 432 с.
34. Кельман М. С. Теорія держави : навч. посіб. Тернопіль : Поліграфіст, 1997. 330 с.

35. Кельман М. С. Теорія права : навч. посіб. Тернопіль : Поліграфіст, 1997. 382 с.
36. Кельман М. С, Мурашин О. Г. Загальна теорія права. Київ : Кондор, 2002. 353 с.
37. Кельман М. С. Теорія держави та права (у запитаннях та відповідях). Львів, 2002. 100 с.
38. Кельман М. С., Мурашин О. Г., Хома Н. М. Загальна теорія держави та права : підручник. Львів : Новий Світ-2000, 2003. 584 с.
39. Котюк В. О. Загальна теорія держави та права. Київ : Атака, 2005. 592 с.
40. Молдован В. В. Основи держави та права: Опорні конспекти : навч. посіб. Київ : Юнака, 1997. 240 с.
41. Правознавство : навч. посіб. / за ред. П. Д. Пилипенка. Львів, 2003. 592 с.
42. Приступа М. І., Олійник М. П. Основи держави та права. Хмельницький : Поділля, 2000. 190 с.
43. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права і держави : навч. посіб. Київ : Атіка, 2001. 176 с.
44. Рабінович П. М., Хавронюк М. І. Права людини і громадянина : навч. посіб. Київ : Атака, 2004. 464 с.
45. Скакун О. Ф. Теория государства и права : учебник. Харків, 2000. 704 с.
46. Скакун О. Ф. Теорія держави і права : підручник. пер. з рос. Харків : Консум, 2001. 656 с.
47. Теорія держави і права : навч. посіб. / за заг. ред. В. В. Копейчикова. Київ, 2003. 566 с.

Додаткова література:

48. Алексеев С. С. Восхождение к праву. Поиски и решения. Москва : НОРМА, 2001. 752 с.
49. Алексеев С. С. Право: азбука – теория – философия: Опыт комплексного исследования. Москва : Статут, 1999. 712 с.
50. Бержель Ш.-Л. Общая теория права / под общ. ред. В. И. Даниленко ; пер. с фран. Москва : КОТА ВЕЖ, 2000. 567 с.
51. Виконавча влада і адміністративне право / за ред. В. Авер'янова ; Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАНУ. Київ, 2002. 668 с.
52. Журавський В. С. Становлення політичних партій в українському суспільстві їх роль у політичному структуруванні парламенту. Київ : Парламентське видавництво, 2002.

53. Журавський В. С. Етапи гармонізації законодавства України із європейським законодавством. *Держава і право*. 2002. Вип. 16.
54. Заєць А. П. Правова держава в контексті новітнього українського досвіду. Київ : Парламентське видавництво, 1999. 247 с.
55. Конституційно-правові форми безпосередньої демократії в Україні: проблеми теорії і практики / за ред. В. Ф. Погорілка. Київ : Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАНУ, 2001. 356 с.
56. Кельман М. С., Ортинський В. Л., Штенгрет М. Й. Теорія держави і права (схеми, таблиці, поняття, принципи, основні засади) : навч. посіб. Львів : ЛІВС, 2003. 180 с.
57. Керимов Д. А. Проблемы общей теории права и государства : в 2 т. Т. 1. Социология права. Москва : Современный гуманитарный университет, 2001. 266 с.
58. Керимов Д. А. Методология права (предмет, функции, проблемы философии права). Москва : Аванта+, 2000. 560 с.
59. Лисенков С. Л. Теорія держави і права / за ред. В. В. Копейчикова. Київ : Юрінком, 2002. 367 с.
60. Марченко М. Н. Проблемы теории государства и права : учеб. пособ. Москва : Проспект, 2001. 760 с.
61. Нерсисянц В. С. Проблемы общей теории права и государства. Москва : НОРМА-ИНФРА, 2000. 832 с.
62. Органи державної влади України / за ред. В. Ф. Погорілка. Київ : Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАНУ, 2002. 591 с.
63. Організація судової влади в Україні / за ред. А. О. Селіванова. Київ : Юрінком Інтер, 2002. 111 с.
64. Погорілко В., Федоренко В. Джерела конституційного права України: поняття, види і система. *Право України*. 2002. № 3. С. 8.
65. Пришляк Г. Я. Правові форми демократичного контролю: витоки, проблеми, перспективи : монографія. Тернопіль : «Терно-граф», 2013. 192 с.
66. Протасов В. Н. Теория права и государства. *Проблемы теории права и государства*. 2-е изд., перед. и доп. Москва : Юристь, 2001. 346 с.
67. Рабінович П. М., Хавронюк М. І. Права людини і громадянина: навч. посіб. Київ : Атіка, 2004. 464 с.
68. Селіванов В. М. Право і влада суверенної України: методологічні аспекти. Київ, 2002.
69. Сливка С. С. Юридична деонтологія : підручник. Київ : Атіка, 2001. 304 с.
70. Сливка С. С., Біленчук П. Д., Гвоздецький В. Д. Філософія права : навч. посіб. Київ : Атіка, 1999. 208 с.

71. Сливка С. С. Українська національна філософія права: онтологічний ракурс. Львів, 2001. 168 с.
72. Стефанюк В. Проблеми конституційного та адміністративного правосуддя при застосуванні норм Конституції України та інших законів. *Право України*. 2002. № 2. С. 3.
73. Словник законодавчих термінів. Київ : Основа, 2000. 604 с.
74. Цвік М. В. Теорія держави і права. Харків, 2002. 386 с.
75. Шаповал В. Верховенство закону як принцип Конституції України. *Право України*. 1999. № 1. С. 5.
76. Шаповал В. Конституція як форма (джерело) конституційного права України (питання теорії). *Право України*. 1999. № 6. С. 5.
77. Юридична енциклопедія в 6 т. / ред. кол. : Ю. С. Шемшученко та ін. Київ : Укр. енцикл., 1998. 2004.

Інформаційні ресурси:

78. <http://zakon.nau.ua/>
79. <http://iportal.rada.gov.ua/>
80. <http://www.kmu.gov.ua/control/>
81. <http://mvs.gov.ua/mvs/control/main/uk/index>

**РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА
ДЛЯ НАПИСАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ
З ДИСЦИПЛІНИ «ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО»**

Основна література:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Цивільний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40-44. Ст. 356.
3. Господарський кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18-22. Ст. 144.
4. Цивільний процесуальний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 40-42. Ст. 492.
5. Про захист прав споживачів : Закон України від 12 травня 1991 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 30. Ст. 379.
6. Конвенція ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів від 11 квітня 1980 р. URL : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_003.
7. Конвенція ООН про позовну давність у міжнародній купівлі-продажу товарів від 14 червня 1974 р. URL : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_002/print1340283646425998.
8. Міжнародні правила по тлумаченню термінів «Інкотермс» від 1 січня 2000 р. (в редакції від 1 січня 2011 р.). *Урядовий кур'єр*. № 68. 10 квіт. 2002 р.
9. Мічурін Є. О., Шишка О. Р. Цивільне право. Альбом схем / за ред. Є. О. Мічуріна. Вид. 4-те, перероб. і доп. Харків : Фактор, 2013. 464 с.
10. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України / за заг. ред. Бобрика В. І. Київ : «Центр учбової літератури», 2016. 784 с.
11. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України : у 2-х т. / Дзера О. В., Кузнєцова Н. С., Заїка Ю. О. та ін. ; за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнєцової, В. В. Луця. 5-е вид., перероб. і допов. Київ : Юрінком Інтер, 2013. Т. II. 1090 с.
12. Ромовська З. В. Українське цивільне право. Заг. ч. : Академічний курс : підручник. 3-тє вид., допов. Київ : «ВД» Дакор», 2013. 672 с.
13. Харитонов Є. О. Цивільне право України : підручник. 3-є вид., перероб. і допов. Київ : Істина, 2013. 806 с.
14. Цивільне право України : Заг. ч. : підручник / Київський нац. ун-т ім. Т. Шевченка ; за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнєцової, Р. А. Майданика. 5-тє вид., стер. Київ : Юрінком Інтер, 2017. 976 с.

15. Цивільне право : підручник: у 2 т. / В. І. Борисова (кер. авт. кол.), Л. М. Баранова, М. В. Домашенко та ін. ; за ред. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького. 2-ге вид., переробл. та допов. Харків : Право, 2014. Т. 1. 656 с.

16. Цивільне право України: Договірні та недоговірні зобов'язання : підручник / Бичкова С. С. та ін. ; за заг. ред. С. С. Бичкової ; М-во освіти і науки України. 3-тє вид., змін. та допов. Київ : Правова єдність : Алерта, 2014. 495 с.

17. Цивільний кодекс України : наук.-практ. комент / Є. О. Харитонов, О. І. Харитонова, Ю. Л. Бошицький, Р. О. Стефанчук, О. С. Адамова. 3-тє вид., переробл. та доповн. Київ : Прав. єдність, 2010. 749 с.

18. Цивільне право : підручник : у 2 т. / М-во освіти і науки України, Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого»; за ред. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького. 2-ге вид., переробл. та доповн. Харків : Право, 2014.

19. Цивільне право України : Заг. ч. / за ред. проф. І. А. Бірюкова і О. Ю. Заїки. Київ : Алерта, 2014. 510 с.

20. Цивільне право України : підручник у 2 ч. / за ред. проф. Р. Б. Шишки (кер. авт. кол.). Ч. 1. Заг. 2-е вид., перероб. і доп. Київ : Видавництво Ліра-К, 2018. 736 с.

Додаткова література:

1. Житловий кодекс Української РСР № 5464-Х від 30 червня 1983 р. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1983. № 28. Ст. 573.

2. Сімейний кодекс України № 2947-III від 10 січня 2002 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 21. Ст. 135.

3. Про донорство крові та її компонентів : Закон України № 239/95-ВР від 23 червня 1995 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 23. Ст. 183.

4. Про авторське право і суміжні права : Закон України № 3792-XII від 23 грудня 1993 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 13. Ст. 64.

5. Про державну реєстрацію прав на нерухоме майно та їх обтяжень : Закон України № 1952-IV від 1 липня 2004 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 51. Ст. 553.

6. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України № 280/97-ВР від 21 травня 1997 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 24. Ст. 170.

7. Про громадські об'єднання : Закон України № 4572-VI від 22 березня 2012 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 1. Ст. 1.
8. Про охорону дитинства : Закон України № 2402-III від 26 квітня 2001 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 30. Ст. 142.
9. Про цінні папери та фондовий ринок : Закон України № 3480-IV від 23 лютого 2006 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 31. Ст. 268.
10. Про приватизацію державного житлового фонду : Закон України № 2482-XII від 19 червня 1992 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 36. Ст. 524.
11. Про приватизацію державного і комунального майна : Закон України № 2269-VIII від 18 січня 2018 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 12. Ст. 68.
12. Про свободу совісті та релігійні організації : Закон України № 987-XII від 23 квітня 1991 р. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1991. № 25. Ст. 283.
13. Про нотаріат : Закон України № 3425-XII від 2 вересня 1993 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 39. Ст. 383.
14. Про особисте селянське господарство : Закон України № 742-IV від 15 травня 2003 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 29. Ст. 232.
15. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань : Закон України № 755-IV від 15 травня 2003 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 31. Ст. 263.
16. Про господарські товариства : Закон України № 1576-XII від 19 вересня 1991 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 49. Ст. 682.
17. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю : Закон України № 2275-VIII від 6 лютого 2018 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 13. Ст. 69.
18. Про акціонерні товариства : Закон України № 514-VI від 17 вересня 2008 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2008. № 50. Ст. 384.
19. Про державну реєстрацію актів цивільного стану : Закон України № 2398-VI від 1 липня 2010 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 38. Ст. 509.
20. Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні : Закон України № 1382-IV від 11 грудня 2003 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 15. Ст. 232.
21. Земельний кодекс України № 2768-III від 25 жовтня 2001 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 3. Ст. 27.

22. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України № 2801-ХІІ від 19 листопада 1992 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 4. Ст. 19.

23. Про затвердження Положення про порядок проведення аукціонів (публічних торгів) з реалізації заставленого майна : Постанова Кабінету Міністрів України № 1448 від 22 грудня 1997 р. *Офіційний вісник України*. 1998. № 2. Ст. 42.

24. Про затвердження Порядку провадження торговельної діяльності та правила торговельного обслуговування населення : Постановою Кабінету Міністрів України № 833 від 15 червня 2006 р. *Офіційний вісник України*. 2006. № 25. Ст. 1818.

25. Про право власності на окремі види майна : Постанова Верховної Ради України № 2471-ХІІ від 17 червня 1992 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 35. Ст. 517.

26. Про затвердження Правил комісійної торгівлі непродовольчими товарами : Наказ Міністерства зовнішніх економічних зв'язків № 37 від 13 березня 1995 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0079-95#Text>.

27. Про затвердження Правил надання населенню послуг з перевезень міським електротранспортом : Постанова Кабінету Міністрів України № 1735 від 22 квітня 1997 р. *Офіційний вісник України*. 1997. № 17. Ст. 288.

28. Про затвердження Правил надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення та типового договору про надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення : Постанова Кабінету Міністрів України № 630 від 21 липня 2005 р. *Офіційний вісник України*. 2005. № 30. Ст. 84.

29. Про затвердження Правил перевезення вантажів автомобільним транспортом в Україні : Наказ Міністерства транспорту України № 363 від 14 жовтня 1997 р. *Офіційний вісник України*. 1998. № 8. Ст. 283.

30. Про затвердження Правил перевезення пасажирів, багажу, вантажобагажу та пошти залізничним транспортом України : Наказ Міністерства транспорту № 1196 від 27 грудня 2006 р. *Офіційний вісник України*. 2007. № 26. Ст. 51.

31. Про затвердження Правил продажу товарів на замовлення та поза торговельними або офісними приміщеннями : Постанова Кабінету Міністрів України № 103 від 19 квітня 2007 р. *Офіційний вісник України*. 2007. № 80. Ст. 52.

32. Про затвердження Правил роздрібної торгівлі непродовольчими товарами : Наказ Міністерства економіки України № 104 від 19 квітня 2007 р. *Офіційний вісник України*. 2007. № 86. Ст. 197.

33. Про затвердження Правил роздрібної торгівлі продовольчими товарами : Наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції № 185 від 11 липня 2003 р. *Офіційний вісник України*. 2003. № 30. Ст. 1581.

34. Про затвердження Правил роздрібної торгівлі тютюновими виробами : Наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції № 218 від 24 липня 2002 р. *Офіційний вісник України*. 2002. № 34. Ст. 1632.

35. Про затвердження Правил торгівлі у розстрочку фізичним особам : Постанова Кабінету Міністрів України № 383 від 30 березня 2011 р. *Офіційний вісник України*. 2011. № 28. Ст. 1167.

36. Про заставу : Закон України № 2654-XII від 2 жовтня 1992 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 47. Ст. 642.

37. Про іпотеку : Закон України № 898-IV від 5 червня 2003 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 38. Ст. 313.

38. Про затвердження Положення про поставки продукції виробничо-технічного призначення, Положення про поставки товарів народного споживання та основних умов регулювання договірних відносин при здійсненні експортно-імпорتنих операцій : Положення Ради Міністрів СРСР № 888 від 25 червня 1988 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0888400-88#Text>.

39. Про ціни і ціноутворення : Закон України № 5007-VI від 21 червня 2012 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 19-20. Ст. 190.

40. Статут залізниць України : Постанова Кабінету Міністрів України № 457 від 6 квітня 1998 р. *Офіційний вісник України*. 1998. № 14. Ст. 288.

Інформаційні ресурси:

1. <http://zakon.nau.ua/>.
2. <http://portal.rada.gov.ua/>.
3. <http://www.kmu.gov.ua/control/>.
4. <http://mvs.gov.ua/mvs/control/main/uk/index>.

**РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА
ДЛЯ НАПИСАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ
З ДИСЦИПЛІНИ «ТРУДОВЕ ПРАВО»**

Основна література:

1. Конституція України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Кодекс законів України про працю. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1971. № 50. Ст. 375.
3. Інструкція про порядок ведення трудових книжок працівників : затв. наказом Міністерства праці України, Міністерства юстиції України, Міністерства соціального захисту населення України № 58 від 29.07.1993 р.; зареєстровано в Міністерстві юстиції України 17.08.1993 р. № 110 (зі змін. та доп.). *Бюл. законодавства і юрид. практики України*. 2004. № 1. С. 313.
4. Про відпустки : Закон України від 15.11.1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 2. Ст. 4 (зі змін. та доп.).
5. Про військовий обов'язок і військову службу : Закон України від 25.03.1992 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 37. Ст. 385 (зі змін. та доп.).
6. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 4. Ст. 43.
7. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття : Закон України від 02.03.2000 р. (із змін. і доп.). *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 22. Ст. 171.
8. Про зайнятість населення : Закон України від 01.03.1991 р. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1991. № 14. Ст. 170. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 11-12. Ст. 44 (зі змін та доп.).
9. Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків невиробничого характеру : затв. Постановою Кабінету Міністрів України № 270 від 22.03.2001 р. *Офіц. вісн. України*. 2001. № 13. Ст. 543.
10. Про колективні договори і угоди : Закон України від 01.07.1993 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 36. Ст. 361 (зі змін. та доп.).
11. Про оплату праці : Закон України від 24.03.1995 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 17. Ст. 121 (зі змін. та доп.).
12. Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні : Закон України від 21.03.1991 р. (зі змін. та доп.). *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1991. № 21. Ст. 252.
13. Про охорону праці : Закон України від 14.10.1992 р. (в ред. від 21.11.2002 р.). *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 2. Ст.10.
14. Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів) : Закон України від 03.03.1998 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 34. Ст. 357 (зі змін. та доп.).
15. Про практику розгляду судами трудових спорів : Постанова Пленуму Верховного Суду України № 9 від 06.11.1992 р. *Бюл. Зак-ва і юрид.*

практики України. 2006. № 2.

16. Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності : Закон України від 15.09.1999 р. *Офіц. вісн. України. 1999. № 38. Ст. 1889 (зі змін. та доп.).*

17. Про судову практику в справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди : Постанова Пленуму Верховного Суду України № 4 від 31.03.1995 р. *Збірник постанов Пленуму Верховного Суду України. Київ : 1995. Ч. 1. С 31.*

18. Про судову практику в справах про відшкодування шкоди, заподіяної підприємствам, установам, організаціям їх працівниками : Постанова Пленуму Верховного Суду України № 14 від 29.12.1992 р. *Труд. право України : зб. норматив.-правових актів / упоряд. П. А. Бущенко, І. А. Ветухова. 2-е вид. перероб. та доп. Харків : Консум, 2002. С. 211-223.*

19. Про трудові книжки працівників : Постанова Кабінету Міністрів України № 301 від 27.04.1993 р. *Законодавство України про працю : збірник нормативно-правових актів. Харків : Одиссей, 2004. 848 с.*

Додаткова література:

1. Баймуратов М. Актуальні проблеми національної імплементації Україною норм міжнародних конвенцій. *Юридична Україна. 2003. № 12. С. 33-36.*

2. Бекашев Д. К. Международное трудовое право. *Публично-правовые аспекты. Москва : Проспект. 2015. 280 с.*

3. Бідність та нерівні можливості дітей в Україні / Черенько Л. М., Полякова С. В., Реут А. Г. та ін. ; за ред. Е. М. Лібанової. Київ : Інститут демографії та соціальних досліджень НАН України, Дитячий фонд ООН (ЮНІСЕФ), Український центр соціальних реформ, 2009. 288 с.

4. Богатыренко З. С. Международная организация труда: конвенции, документы, материалы : справ. пособ. Москва : Дело и Сервис, 2011. С. 10-11.

5. Вітковський В. С. Норми робочого часу як гарантія захисту права працівника на життя. *Адвокат. 2010. № 12. С. 22-26.*

6. Волохов О. С. Міжнародно-правове регулювання праці: поняття та принципи. *Держава і право : збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. Вип. 56. Київ : Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2012. С. 346-351.*

7. Буроменський М. В. Міжнародне право : навч. посіб. Київ : Юрінком Інтер, 2005. 436 с.

8. Глобальный доклад, представленный в соответствии с механизмом реализации Декларации МОТ об основополагающих принципах и правах в сфере труда. *Ускорение усилий по упразднению детского труда : 99-я сессия Международной конференции труда. 2010. С. 9.*

9. Грекова М. Визначення поняття та ознак міжнародних трудових стандартів. *Право України*. 2008. № 4. С. 50-53.
10. Грекова М. М. Сучасні тенденції міжнародно-правового регулювання праці жінок. *Форум права*. 2012. № 3. С. 139-145.
11. Грузінова Л. П. Актуальні питання правового регулювання неповного робочого часу. *Адвокат*. 2013. № 8. С. 35-40.
12. Декларація МОП про основоположні принципи і права у галузі праці та механізм її реалізації. *Вісник Конституційного Суду України*. 2006. № 2. С. 43-56.
13. Декларація стосовно цілей і завдань Міжнародної організації праці від 10.05.1944 р. *Сборник действующих договоров, соглашений и конвенций, заключенных СССР с иностранными государствами*. Вып. XVI, Москва, 1957. С. 351-372.
14. Дмитрієва К. І. Вчення про час відпочинку: концептуальні положення. *Юридичний вісник*. 2013. № 2. С. 131-135.
15. Дмитрієва К. І. Правове регулювання часу відпочинку за законодавством України та зарубіжних країн : автореф. дис. канд. юрид. наук. 12.00.05. Нац. ун-т «Одеська юридична академія». Одеса, 2014. 22 с.
16. Дмитрієва К. І. Правове регулювання часу відпочинку за законодавством країн із розвинутою економікою. *Часопис Київського університету права*. 2013. № 1. С. 195-199.
17. Дмитрієва К. І. Правове регулювання часу відпочинку за законодавством окремих постсоціалістичних країн. *Європейські Перспективи*. 2013. № 3. С. 159-165.
18. Дмитрієва К. І. Правове регулювання часу відпочинку за проектом Трудового кодексу України. *Актуальні проблеми держави і права* : зб. наук. праць. Вип. 57. Одеса : Юридична література, 2011. С. 326-330.
19. Довгерт А. С. Правове регулювання міжнародних трудових відносин : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Київський ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 1995. 49 с.
20. Жернаков В. Міжнародний аспект правового регулювання соціально-трудова відносин. *Право України*. 2001. № 4. С. 59-61.
21. Збірник міжнародних документів та нормативно-правових актів України з питань соціально-правового захисту дітей. Київ : Логос. 2001. Ч. 1. С. 89.
22. Ковалевич С. П., Хоружа І. Г. Особливості правового регулювання умов праці жінок. *Молодий вчений*. 2017. № 5.1. С. 54-57.
23. Киселев И. Я. Сравнительное трудовое право : учебник. Москва : ТК Велби, Проспект, 2005. 360 с.

24. Конвенция 182 о запрещении и немедленных мерах по искоренению форм детского труда. Служба. URL : http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/convention182.shtml.

25. Конвенция МОТ № 111 «Относительно дискриминации в области труда и занятий» (принята в г. Женеве 25.06.1958 г. на 42-ой сессии Генеральной конференции МОТ). *Ведомости ВС СССР*. 01.11.1961 г. № 44. Ст. 448.

26. Конвенция МОТ № 19 «О равноправии граждан страны и иностранцев в области возмещения трудящимся при несчастных случаях» (Женева, 05.06.1925 г.). *Конвенции и рекомендации, принятые Международной Конференцией труда*. 1919-1956. Т. I. Женева : Международное бюро труда. 1991.

27. Конвенція МОП «Про охорону материнства» № 103 (переглянута в 1952 році). *Конвенції та рекомендації, ухвалені Міжнародною організацією праці 1919-1964*. Т. I. Женева : Міжнародне бюро праці. 678 с.

28. Конвенція МОП «Про нічну працю» № 171, 1990 року. *Конвенции и рекомендации, принятые Международной конференцией труда*. 1957-1990. Т. II. Женева : Международное бюро труда, 1991. 2035 с.

29. Конвенція МОП «Про використання праці жінок на підземних роботах у шахтах будь-якого роду» № 45, 1935 р. *Конвенции и рекомендации, принятые Международной конференцией труда*. 1957-1990. Т. II. Женева : Международное бюро труда, 1991. 2035 с.

30. Конвенція МОП «Про нічну працю жінок у промисловості» № 89 (переглянута у 1948 році). *Конвенції та рекомендації МОП, ухвалені Міжнародною організацією праці*. Т. I. 1919-1964. Женева : Міжнар. бюро праці, 1999. С. 449-453.

31. Конвенція МОП «Про зловживання в області міграції та про забезпечення трудящим-мігрантам рівних можливостей і рівного ставлення» № 143 від 24 червня 1975 р. *Міжнародне законодавство про охорону праці. Конвенції та Рекомендації МОП*. У 3-х т. Київ : Основа, 1997. С. 421.

32. Конвенція «Про дискримінацію в галузі праці і занять» МОП № 111, 1958 р. (ратифіковано 30.06.61 р.). *Збірник міжнародних документів*. Київ : Вентурі, 1999. 526 с.

33. Конвенція МОП «Про частковий перегляд конвенцій, прийнятих Генеральною конференцією Міжнародної організації праці на своїх перших тридцяти двох сесіях, з метою уніфікації положень про підготовку Адміністративною радою Міжнародного бюро праці доповідей про застосування конвенцій» № 116, 1961 р. (ратифіковано 04.02.70 р.). *Збірник міжнародних документів*. Київ : Вентурі, 1999. 526 с.

34. Конвенція МОП «Про політику в галузі зайнятості» № 122, 1964 р. (ратифіковано 29.05.68 р.). *Збірник міжнародних документів*. Київ : Вентурі, 1999. 526 с.
35. Конвенція МОП «Про тристоронні консультації (міжнародні трудові норми)» № 144, 1976 р. (ратифіковано 17.12.93 р.). *Збірник міжнародних документів*. Київ : Вентурі, 1999. 526 с.
36. Конвенція МОП «Про рівне ставлення і рівні можливості для трудящих чоловіків і жінок: трудящі із сімейними обов'язками» № 156, 1981. *Збірник міжнародних документів*. Київ : Вентурі, 1999. 526 с.
37. Конвенція МОП «Про працівників-мігрантів» № 97 від 01.07.1949 року (переглянута 1949 року). *Міжнародне законодавство про охорону праці. Конвенції та Рекомендації МОП. У 3-х т.* Київ : Основа, 1997. С. 396.
38. Конвенція про мінімальний вік для прийому на роботу № 138. URL : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/993_054.
39. Конвенція про основні цілі та норми соціальної політики № 117 від 22.06.1962 р. МОП. № 993_016. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_016#Text
40. Конвенція «Про рівноправність громадян країни та іноземців і осіб без громадянства у галузі соціального забезпечення» № 118 від 25.04.1964 р. *Конвенції та рекомендації, ухвалені Міжнародною організацією праці 1919-1964*. Т. I. Київ : Парламентське видавництво. 1998. С. 377.
41. Кравцов Д. М. Права жінок, що поєднують роботу з материнством, за проектом Трудового кодексу. *Право та інновації* : наук.-практ. журн. 2016. № 1 (13). С. 132-136.
42. Лушников А. М., Лушникова М. В. Трудовые права в XXI веке: Современное состояние и тенденции развития. Москва : Проспект. 2015. 236 с.
43. Лушникова М. В., Лушников А. М. Международное трудовое право и международное право социального обеспечения: введение в курс : учеб. пособ. Ярославль, 2010. 248 с.
44. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права від 16.12.1966 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042.
45. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 19.10.73 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text.
46. Многосторонние основы МОТ по вопросам миграции рабочей силы. Необязательные в правовом отношении нормы и руководящие принципы подхода к миграции рабочей силы, основанного на соблюдении прав человека. *Международное бюро труда*. 2008. 95 с.

47. Осучаснення трудового законодавства. Міністерство соціальної політики України : веб-сайт. URL : <https://www.msp.gov.ua/news/17064.html?Print>.

48. Перевошикова Д. А. Разработка международных трудовых норм – главная форма работы Международной организации труда. *Вестник Удмуртского университета*. Ижевск, 2010. № 1. С. 30-31.

49. Пожарова О. В. Охорона материнства за законодавством окремих зарубіжних країн: досвід для України. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер. : Юриспруденція. 2019. № 38. С. 100-102.

50. Про затвердження граничних норм підіймання і переміщення важких речей жінками : Наказ МОЗ України № 241 від 10.12.1993 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0194-93>.

51. Про затвердження Переліку важких робіт та робіт із шкідливими та небезпечними умовами праці, на яких забороняється застосування праці жінок : Наказ МОЗ України № 256 від 29.12.1993 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0051-94>.

52. Резолюція XVIII Всесвітнього конгресу Міжнародної конфедерації вільних профспілок (МКВП) (м. Міядзікі, Японія, груд. 2004 р.). URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/865_001#Text.

53. Рекомендация № 190 о запрещении и немедленных мерах по искоренению наихудших форм детского труда. URL : https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---normes/documents/normativeinstrument/wcms_r190_ru.htm.

54. Рекомендация МОП щодо працівників-мігрантів (переглянута в 1949 р.) № 86 від 1.07.1949 р. *Сборник международных правовых документов, регулирующих вопросы миграции*. Международная организация по миграции. Москва, 1994. С. 363-371.

55. Серета О. Г. Міжнародні норми щодо спеціальних органів, покликаних забезпечити охорону праці. *Права людини в умовах сучасного державотворення: теоретичні і практичні аспекти* : матер. Міжнар. наук.-практ. конф. : у 2-х ч. (м. Дніпропетровськ, 22-23 лист. 2013 р.). Дніпропетровськ : ГО «Правовий світ», 2013. Ч. II. С. 20-22.

56. Серета О. Г. Міжнародні стандарти з охорони праці: сучасний стан та перспективи адаптації законодавства України. *Публічне право*. 2013. № 2. С. 219-226.

57. Трудове право України : навч. посіб. для студ. юрид. спеціальностей вищих навчальних закладів / за ред. П. Д. Пилипенка. Київ : Видавничий Дім «Ін Юре». 2003. 536 с.

58. Чанишева Г. МОП: соціальні ініціативи у відповідь на глобалізацію. *Право України*. 2001. № 5. С. 123-127.

59. Черкес М. Ю. Міжнародне право : підручник. Київ : Юрінком Інтер. 284 с.

60. Reinalda B. Routledge History of International Organizations: From 1815 to the Present Day. 2010. P. 163.

61. Report of the Director-General I (B). Fair Migration: Setting an ILO agenda. 103rd Session 2014. P. 1.

62. Valticos N. International Labour Law. Springer Science, Business Media Dordrecht, 1979. P. 17.

Інформаційні ресурси:

<http://www.president.gov.ua> – офіційний веб-сайт Президента України.

<http://www.portal.rada.gov.ua> – офіційний веб-сайт Верховної Ради України.

<http://www.kmu.gov.ua> – офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України.

<http://www.mvs.gov.ua> – офіційний веб-сайт Міністерства внутрішніх справ України.

<http://www.court.gov.ua/vscourt> – офіційний веб портал судової влади в Україні

<http://www.scourt.gov.ua> – офіційний веб-сайт Верховного Суду України.

<http://www.sc.gov.ua> – офіційний веб-сайт Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних і кримінальних справ.

<http://www.sbu.gov.ua> – офіційний веб-сайт СБУ.

<http://www.gp.gov.ua> – офіційний веб-сайт Генеральної прокуратури України.

<http://www.minjust.gov.ua> – Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України.

<http://www.reyestr.court.gov.ua> – єдиний реєстр судових рішень в Україні.

<http://www.police.ua> – Форум працівників МВС України.

<http://www.vkka.gov.ua> – офіційний сайт Вищої кваліфікаційної комісії адвокатури.

<http://www.nbuv.gov.ua> – Національної бібліотеки України ім. В.І.Вернадського.

<http://www.catalogue.nplu.org> – Національна парламентська бібліотека України.

<http://www.pravoznavec.com.ua> – Електронна бібліотека юридичної літератури «Правознавець».

<http://www.icpo.centrmia.gov.ua> – сайт Національного центрального бюро Інтерполу в Україні.

5. ДОДАТКИ

Додаток А

Зразок титульного аркуша курсової роботи

**Львівський інститут
ПРИВАТНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»**
(назва навчального підрозділу)

(повна назва кафедри, циклової комісії)

КУРСОВА РОБОТА

з _____
(назва дисципліни)

на тему: _____

Студента (ки) _____

_____ (прізвище та ініціали)

курсу _____

групи _____

спеціальності _____

спеціалізації _____

Керівник _____

_____ (посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Оцінка:

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ ECTS _____

Члени комісії

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

Львів 202_

Зразок бланка рецензії на курсову роботу

РЕЦЕНЗІЯ НА КУРСОВУ РОБОТУ

студента _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Шифр групи, курс _____

Курсова робота з дисципліни _____

Тема _____

_____

_____

Дата отримання «___» _____ 202_ р.

Рецензент _____
(вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові)

ЗМІСТ РЕЦЕНЗІЇ

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

«___» _____ 20__ р.

_____ (підпис рецензента)

Зразок оформлення змісту курсової роботи

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СПАДКОВОГО ПРАВА.....	6
1.1 Поняття та принципи спадкового права.....	6
1.2 Класифікація та правовий статус суб'єктів спадкування.....	11
РОЗДІЛ 2. ВИДИ СПАДКУВАННЯ.....	15
2.1 Спадкування за заповітом.....	15
2.2 Спадкування за законом.....	26
РОЗДІЛ 3. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВА НА СПАДКУВАННЯ.....	33
ВИСНОВКИ.....	38
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	41

Навчальне видання

Методичні рекомендації до виконання та захисту курсових робіт освітньої програми «Право» здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 081 Право з навчальних дисциплін «Теорія держави та права України», «Цивільне право», «Трудове право». Львів : Львівський інститут ПрАТ «ВНЗ «МАУП», 2020. 42 с.

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри права
(протокол № 1 від 31 серпня 2020 р.)

Автори:

к.ю.н., доц. Пришляк Г. Я.

к.ю.н., доц. Павлюк Н. М.

к.ю.н., доц. Русаль Л. М.

Підписано до друку 29.09.2020 р.
Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman. Тираж 300 прим.

Надруковано у Львівському інституті
ПрАТ «ВНЗ «МАУП».
79058, м. Львів, вул. Гетьмана Мазепи, 29
www.li-maup.edu.lviv.ua